

szabad. Ezen kívül a hitel kérdését rendezni kell, különösképpen a bankszerű fedezetet nem nyújtó kisexistenciák hitelkielégítése terén, ahol ez idő szerint fedezet hiánya miatt, személyi hitel formájában az uzsora vámszedői teszik nehezzé a nincstelének és kisexistenciák életét. [...]

A szociális munka felsorolt vázlata mutatja azt a széleskörű feladatot, amelynek központjában az államhatalom, illetőleg a közigazgatás áll. A hajtóerőt, mozgatóerőt a közigazgatásnak kell adnia. A közigazgatás ebben a feladatkörben csak akkor teljesítheti hivatását, ha az egész területet utalja. Látnia kell a problémákat, tudnia kell, hogy mit írnak elő a jogszabályok, látnia kell, hogy a végre nem hajtott jogszabályok alkalmazásával mit lehetne pótolni, ezen kívül milyen intézkedésekre volna szükség a problémák megoldása érdekében. Ezek együttesen felölelik azt a lehetőséget, hogy a viszonyok megoldása érdekében új jogszabályok kiadását kezdeményezze, a megnyitható gazdasági forrásokat kiépítse. A szociális munkát irányító közigazgatásnak látnia kell, hogy mit lehet ezek közül a feladatok közül szervezéssel és mit lehet gazdasági eszközök igénybe vételével megoldani. Feltétlenül pontosan uralnia kell a szociális munka területét a munkamegosztás szempontjából is, hogy az egyház és a társadalomra váró munkarészt kioszthassa, elvégeztethesse.

HILSCHER REZSŐ

Bevezetés a szociálpolitikába

Budapest, 1928, Szövétnek. 9–14.

Hilscher Rezső (1890–1957) jogász, szociálpolitikus. Budapesti jogi tanulmányok után Újpest város szolgálatába lépett. 1920-tól a közgazdaságtudományi kar adjunktusaként vezette a Szociálpolitikai Intézet népvédelmi osztályát. 1944-ben miskolci jogakadémiai tanár, 1949-től 1955-ig pedig a pécsi egyetemen tanszékvezető docens. A Bevezetés a szociálpolitikába c. munkájában Hilscher Rezső rendszerezi a szociálpolitika elméleti alapjait, valamint áttekintést nyújt a szociálpolitika korabeli feladatairól.

I. A szociálpolitika lényege, feladata és irányai.

A szociális kérdést rendszerint csak a munkásságot érdeklő problémának szokták tekinteni s habár igaz, hogy a jelenlegi körülmények mellett a kérdésnek ez a része a legkiáltóbban szembeűnő, mégis, annak ilyen egyoldalú beállításával és a társadalomnak csupán egy csoportjára való vonatkoztatásával, nem merítjük ki a szociális kérdés egész fogalmát.

A szociális kérdés nem csupán egy társadalmi csoport, hanem az egész társadalom problémája és értjük alatta a társadalomban élő egyeseknek, vagy csoportoknak megakadályozottságát, vagy evvel való fenyegetett voltát olyan nívójú erkölcsi,

szellemi és fizikai élet kiélésében, amelyhez minden embernek, társadalmi tagságánál fogva, joga van.

Az élet bizonytalanságai minden ember irányában hatnak, csak a veszélyeztetettség fokában vannak különbségek. A tőkének birtokában lévők veszélyeztetettsége, természetesen, kisebb fokú, mint a tőkét nélkülöző s tisztán szellemi vagy testi munkaerejükre utalt tömegeké, de azt nem lehet mondani, hogy az előbbi kategória a szociális kérdés határvonalán kívül esik.

A szociális kérdés tulajdonképpen a termelés és fogyasztás valamennyi vonatkozásának az erkölcsi, a szellemi és anyagi javak eloszlásával kapcsolatos kérdése és a szociális kérdés megoldottságán, vagy megoldatlanságán múlik az, vajon az ember kiélheti-e rendeltetésszerű életét, vagy sem.

Ha most a termelés és fogyasztás valamennyi vonatkozásának az erkölcsi, szellemi és anyagi javak eloszlásával kapcsolatos kérdésébe oly módon kívánunk beavatkozni, hogy az ember számára az őt, emberi mivoltánál fogva, megillető életet, a társadalom lényegének és céljának megfelelően, biztosítsuk, ezt a szociális politika eszközeinek igénybevételével érhetjük el.

Ebből láthatjuk, hogy a szociális kérdés erkölcsi kérdés és a megoldására törekvő tevékenység tulajdonképpen erkölcsi funkció.

Az előadottak alapján, a szociálpolitikának feladata az, hogy az erkölcsi, szellemi és gazdasági javak olyan eloszlását valósítsa meg, amely a társadalom igazi céljai elérésének szolgálatában, minden ember számára, valamennyi életviszonylatban, emberi létéhez méltó, s őt, társadalmi tagságánál fogva, megillető életnívót biztosít, s az ember számára lehetővé teszi rendeltetésének betöltését.

A szociálpolitikának így meghatározott kerete igen tág és ebben a tág értelmezésben körébe vonhatjuk valamennyi, a társadalmi kérdés megoldására törekvő irányzatot s így a szocializmus gyakorlati megvalósulásra igyekvő rendszerét is, hiszen például akár az erfurti, akár a görllitzi programot nézzük, az nem egyéb, mint ebben az értelemben vett szociálpolitikai célkitűzés. A szociálpolitika azonban a mai társadalmi rend keretén belül kívánja kitűzött céljait megvalósítani, míg a szocializmus gyakorlati irányai új társadalmi rend létrejöttéért küzdenek.

A szociálpolitika igen nehéz tudomány. Éppen azért, mert a társadalom egységes komplexum és élete az egymásra való hatások tömegéből áll és e hatások legkisebb megváltozása, megzavarása nem múlik el nyomtalanul, hanem újabb kedvező, vagy kedvezőtlen, esetleg közömbös hatásokat vált ki, a szociálpolitikának vigyáznia kell arra, hogy e hatásoknak a kitűzött célnak megfelelő, tervszerű megnyilvánulását érje el, mert másként önmagával kerülne ellentétbe.

A szociálpolitikus számára hosszas előtanulmányok szükségesek, hogy e hatások irányítását biztos kézzel elláthassa, tisztába kell jönnie a szociális kérdés minden apró részletével s ezt másutt, mint a való életben, nem sajátíthatja el. A szociálpolitikus laboratóriuma maga az élet és ezért vérszegények, eredménytelenek azok a szociálpolitikai alkotások, amelyek elméleti elgondolások, hivatal-szobai megfogalmazások alapján készültek.

A szociálpolitika az elébe szabott feladatnak csak akkor tud megfelelni, ha a különböző és a szociális kérdés egész területére kiterjedő munkaágai egységes szervezetben futnak össze és a tevékenységek egymásból folynak, egymást kiegészítik. Ezért csonka, eredménytelen azoknak az államoknak szociálpolitikája, amelyek egyes ötletszerűen kiragadott szociálpolitikai intézményeket valósítanak meg.

Eredményes szociálpolitika csak ott lehet, ahol előbb annak szilárd alapot létesítenek, s ezen épül fel, a szükségletek sorrendjének figyelembevételével, a szociálpolitika szervezete.

A szociálpolitika bár külön, önálló tudomány, felöleli az élet valamennyi viszonylatát és igen sovány lenne az az eredmény, amely csupán a külön szociálpolitikai intézmények munkájának konzekvenciájában mutatkoznék meg, hiszen a szociálpolitikai célzatnak benne kell lennie valamennyi törvényben, valamennyi törvényes intézkedésben, hogy nagy távlatokat mondjunk: az adópolitikaiban éppen úgy, mint a vízrendészetiben, vagy az igazságszolgáltatásban. Benne kell lennie az államigazgatás szerveinek munkájában, a társadalom életének minden megnyilvánulásában, a társadalom és az egyén magatartásában, mert másként a szociálpolitika kitűzött céljához: a társadalmi igazságosság megvalósításához sohasem juthat el.

A szociálpolitika nem teóriáknak az életre való erőszakolásával dolgozik, hanem realitásokkal, amelyek mindig a lehetőségekhez alkalmazkodnak és éppen ezért egyedül alkalmas a szociális kérdés megoldására, amihez lépésről-lépésre, fokról-fokra juthat el.

A szociálpolitika legfőbb szerve az állam, amely a kezében tartja az államilag szervezett társadalomban a szociálpolitika egységes szervezését és irányítását, amiben és különösen a részfeladatok, a speciális feladatok elvégzésében kisebb közületek, tartomány, megye, város, község stb. továbbá a különböző társadalmi csoportok és intézmények, szakszervezetek, egyesületek stb. segédkeznek neki. Különösen nagyszerű és úttörő munkát végez a szociálpolitika terén a kollektív szerződésekben megnyilvánuló társadalmi törvényhozás.

Amiként azonban az egyes államok társadalmi szervei részei az egész emberi társadalomnak és az egyes államok társadalmának erkölcsi, szellemi, gazdasági vonatkozásai szerves szállal kapcsolódnak egymásba, így az állam szociálpolitikai szervezettségének túl kell mennie a saját országhatárán és, nemzetközi megállapodások formájában, valamely állam szociálpolitikájának szervei lehetnek idegen államok is. Különösen élesen látható ez a munkapiac kérdésével kapcsolatban, a nemzetközi munkásvándorlások államközi szervezésénél.

A szociálpolitika a fejlődés tudománya s kizár a maga köréből minden konzervatívizmust. A szükségletek alakulásával, fejlődésével együtt halad és tevékenysége az ezek által támasztott követelményekhez képest alakul. Csak így teljesítheti az elébe szabott feladatait.

A szociálpolitika az erkölcsi, szellemi és anyagi javak olyan mennyiségét óhajtván minden ember számára biztosítani, az emberi társadalom fejlődése és tökéletesedése érdekében, amely az igazságosságnak és az emberiségnek megfelel, tevékenysége

hat főirányban bontakozik ki: általános politikai, kultúrpolitikai, egészségügypolitikai, népesedéspolitikai, gazdaságpolitikai, és a maga legszűkebb értelmében vett szociálpolitikai irányban. Ez irányok tartalma azonban annyira egymásban gyökeredzik és egymással oly szorosan kapcsolódnak, hogy a különböző szociálpolitikai tevékenységi ágakat, merev elzárttsággal, egyik vagy másik főirányba beleszorítani, csak önkényesség alkalmazásával lehetne. A főirányok megkülönböztetése csupán a végső célt egyöntetűen szolgáló különböző munkafeladatok jellemzése érdekében történik.

Az általános politikai irány célja: olyan erkölcsi atmoszférának megteremtése az állami és a társadalmi életben, amelynek a megléte nélkül a kultúrpolitikai, egészségügypolitikai, népesedéspolitikai, gazdaságpolitikai és a maga legszűkebb értelmében vett szociálpolitikai irányzat munkája a legtökéletesebb megszervezettség mellett sem érvényesülhet.

Az általános politikai irány keretébe tartozó feladatok legelsőbbje: annak biztosítása, hogy a társadalom életének irányításában, az elérendő célok érdekében követendő teendők sorrendjének megállapításában, azok keresztülvitelében a társadalom minden érett tagja egyenlő joggal és egyenlő kötelezettséggel részt vehessen, mert csak így lehet az egyéni és csoportérdekeknek a közösség igazi érdekeit elnyomni kívánó érvényesülését megakadályozni.

Az ember erkölcsi javainak egyik legértékesebbje a szabadság, amelynek megsértése: tagadása az ember társadalmiságának. Az ember csak a szabadság birtokában lehet igazán emberré, igazán erkölcsi lényvé a társadalomban. A szabadságban fokozatok nincsenek. A szabadság egyformán, egyforma mértékben minden embernek társadalmiságából folyó sajátja. De az egyén szabadsága éppen azért, mert az ember társadalmiságával áll összefüggésben, nem lehet anarchisztikus és csak addig élheti igazi lényegét, amíg más ember szabadságát nem veszélyezteti. Tehát ahhoz, hogy a szabadságot minden ember egyformán, egyenlő mértékben élvezhesse, kötelező társadalmi határvonalak szükségesek. Ennek a szabadságnak e határvonalak megállapításával való megvalósítása és biztosítása az első feladata a szociálpolitika általános politikai irányának. Igen érdekes kísérlet erre az új Németországnak és az S. H. S. államnak alkotmánya.

Az általános politikai irány további főfeladata az, hogy az etikát az állami és társadalmi élet alaphangjává tegye. Ez a feladat részben benne van az előbbiben. Csak az a társadalom haladhat a társadalmi célok megvalósításának útján, amelynek élete az etika jegyében folyik, és amelynek intézményeit a tökéletességre igyekvő etikai szellem hatotta át. Ide erősen belefoglalódik a kultúrpolitika tevékenységi köre is.

A szociálpolitika kultúrpolitikai irányának szintén az ember társadalmiságának alapszempontjából kell kiindulnia.

Minden embernek nem csupán társadalmi joga, de kötelessége bizonyos alapfokú műveltség megszerzése, de minden embernek joga és egyben kötelessége, ha nagyobb szellemi képességei erre predesztináltak, e képességeinek megfelelő kultúrjavakat megszerezni, a társadalom érdekében, mert a kulturális képességek tervszerű ökonómiaja: lendítőereje a társadalmi fejlődésnek. Ahhoz, hogy a szociálpolitika

törekvései eredménnyel járhassanak, céltudatos, intenzív s az egész társadalmat át-fogó kultúrpolitikai tevékenység szükségés.

Etika és kultúra nélkül nincsen fejlődés. Ehhez a kettőhöz kapcsolódik az egészségügyi és népesedési politika, valamint a gazdaságpolitika és a szorosabb értelemben vett szociálpolitika, amelyek csak ezeknek szilárd talaján épülhetnek fel. Etika és kultúra nagyobb gazdasági termelékenységet jelent, s evvel együtt: nagyobb szociálpolitikai lehetőségeket. Az analfabétizmus, a műveletlenség társadalomellenes tény, egyben társadalomellenes tény az olyan kultúrpolitika is, amely a kultúra kincseihez való hozzájutást anyagi lehetőségekhez köti.

Az egészségügyi politikában a közegészségügynek a társadalom egészére egyformán azonosított érdeke domborodik ki. Az egészségügyi politika eredményessége ugyancsak erősen kihat a gazdasági életre. Egészségük, erejük teljes birtokában lévő egyének munkája produktívabb, mint a satnyáké, betegeskedőké, elgyengültké. A munkaerő védelme: a nagyobb produktivitás biztosítása s emellett sine qua nonja a szociálpolitika tökéletesebb eredményeinek. Mert a korán megrokkant, a társadalmi munkából korán kikapcsolódó egyén a szociálpolitika intézményei számára, különben elkerülhető, terheket jelent s viszont az eredményesebb termelés a szociálpolitika számára szélesebb körű kiterjeszkedést biztosít.

A népesedéspolitikai irány feladatköre benne van az elnevezésben. A népesedés kérdését nem lehet a vak véletlenre bízni, mert ez a végletek uralomra juthatásának elősegítésével lenne egyértelmű. Elnéptelenedés, vagy túlszaporodás: mindkettő katasztrofális veszedelmet rejt magában a társadalom irányában. Helyes, tervszerűen felépített népesedéspolitika feltétele a többi irányzat eredményes érvényesülésének. Gondoljunk arra, mit jelent egy nemzet gazdaságpolitikájára, ha széles területeken nem akad, az elnéptelenedés folytán, munkás kéz, mely a parlagon álló földeket megművelje, vagy az ipari termelésben közreműködjék, vagy mit jelent a tervszerűtlen és levezetés nélküli túlszaporodás által állandósított munkanélküliség, amely ügy a gazdaságpolitikai, mint a szorosabb értelemben vett szociálpolitikai irány céltudatos munkáját akadályozza.

A gazdaságpolitikai irány az emberi gazdálkodás egyetemes társadalmi célját segíti megvalósulásra. Ez az irányzat különösen sok helyen egybefolyik a szorosabb értelemben vett szociálpolitikával.

A szorosabb értelemben vett szociálpolitikai irány a tisztán, vagy legnagyobb részben szellemi, vagy testi munkaerejükből élők speciális védelmével foglalkozik amellett, hogy alapfeltétele az első öt irányba tartozó feladatoknak tökéletességre igyekvő megvalósítása, tevékenysége szoros összefüggésben áll a gazdaságpolitikával. Innen van az, hogy sokan tagadják a szociálpolitikának önálló tudomány voltát és a gazdasági politika keretében skatulyázzák el.

Mi a következőkben a szociálpolitikának evvel a szorosabb értelemben vett feladatkörével fogunk foglalkozni, fenntartván a lehetőséget, hogy az előző öt irányzatot külön tanulmány alakjában részletezhessük.

A szegényügy és jótékonyosság.

A szociálpolitikát és a szegényügyet együtt szokták emlegetni s még az 1926. év őszén, Budapesten rendezett társadalmpolitikai kongresszus is a szociálpolitikai témák között vette be a tárgyalások anyaga közé. [...] Ezzel szemben meg kell állapítanunk, hogy a szegényügy, abban a formájában, amelyben ma mindenütt szerepel, a szociálpolitikával merev ellentétben áll. A szociálpolitika, ha tökéletes berendezkedés, elsorvasztja, elpusztítja, feles legessé teszi a szegényügyet.

A szegényügy terjedelme fordított arányban áll a szociálpolitika tökéletességi fokával. Az a körülmény, hogy szegényügy van, hogy szegényügyre még szükség van, az emberiség szégyene. A szegényügy teljesítései a közvéleményben, mint ellenszolgáltatás nélküli szolgáltatások, jelennek meg, sőt e teljesítésre szorultak szemében is ilyeneknek tűnnek fel. Hogy a törvényhozás is így fogja fel a kérdést, bizonyítja az, hogy a szegényügy teljesítéseit igénybevevőket politikai jogaikból kizárja. Ez a felfogás helytelen, mert az egyén, akkor, amidőn a termelési folyamatban, a munkamegosztás egyik szerveként, részt vesz, akkor, amidőn adózik, katonáskodik, amikor részt vesz a társadalom egyéb tevékenységében, olyan funkciókat végez, amelyekért, rászorultsága esetén, a szegényügy teljesítései nagyon szerény ellenértékek.

Tehát az egyén akkor, amikor bajba jut, mikor, legtöbbször egy egész élet közérdekű munkája után, a közületre szorul, a szegényügy teljesítéseiben az általa már előzőleg nyújtott szolgáltatások ellenszolgáltatását élvezi. Minthogy azonban a törvényhozás és a közvélemény előtt ez az egyetlen helyes álláspont idegen maradt, a szegényügy körzetébe sodródottaknak megalázottság jut osztályrészül.

Hogy milyen súlyos erkölcsi hátrányokat jelent ez az adóra és az elfogadóra egyaránt, nyilvánvaló, nagyon aláássa a társadalmi szolidaritás gondolatát és egyéb karos hatásai mellett elhomályosítja azt az etikai kapcsolatot, mely az egyén és társadalom között fennáll.

A magyar szegényügy körébe utalt tevékenység három részre tagozódik: az 1886. évi XXII. t. c. 145. szakasza alapján történő szegénysegélyezésre., az 1888. évi XXI, t.-c. 8 szakasza, illetve az 5180/1926. M. E. sz. rendelet 13. szakasza alapján történő szellemi és testi, beteggondozásra, továbbá az állami gyermekvédelemre.

Az 1886. évi XXII. t.c. 145. szakasza szerint, »amenynyiben a jótékony intézetek segélye és az egyesek közadománya a község szegényeinek ellátására elegendő nem volna, az illetőségi község köteles, a helyi viszonyokhoz képest, gondoskodni a községben illetékes szegények eltartásáról, akik magukat közsegély nélkül eltartani nem képesek «. Az illetőségi községek ezt a kötelességüket főképpen koldulási engedély kiadás, pénzbeli segélynyújtás, vagy természetben történő támogatás, vagy szegényházi ellátás útján teljesítik.

Arra szót sem kell vesztegetnünk, hogy a koldulási engedély kiadása helyes-e vagy sem. [...] A pénzbeli segélynyújtással a község nem meríti ki törvényszerinti kötelezettségét, mert az egy-egy egyén részére folyósított segély havi összege átlagban 4–20 pengő között mozog, amely összeg létfenntartási alapnak nem tekinthető, tehát a segélyezett még a hatóság által hallgatólag túrt koldulásra kényszerül.

A természetben történő támogatás: lakás, élelmiszerek, tüzelőanyag, esetleg ruházat nyújtása által történik a legtöbb esetben. Erre a segélyezési módra is áll az, amit a pénzbeli segélyezésnél említettünk, hogy elégtelen és nem számol a segélyezendő teljes szükségleteivel.

Ehhez a segélyezési módhoz tartozik az az eljárás, amikor a segélyezendő kezébe dátumozott névsort adnak, amelyből kitűnik az, hogy a hónapnak melyik napján, melyik falubeli lakosnál ebédelhet. Hogy milyen elbánásban van az ilyen segélyezettnek része, mindenki tapasztalhatta.

A szegényházi ellátás még a legjobb teljesítő módja a szegényről való gondoskodásnak, bár az a körülmény, hogy a község minden eszközzel az ellátási költségek leszorítására igyekszik, az ellátás minőségét károsan befolyásolja és súlyos kifogásokra ad okot, nem is szólva arról az elhanyagoltságról, amelyben a kisebb szegényházak lakói szenvednek.

Az 5180/1926. M. E. sz. rendelet 13. szakasza az intézeti ápolásban nem részesülő, tehát gyógyíthatatlan betegek, hülyék, siketnémák, vakok és nyomorékok gondozását az illetőségi község kötelességévé teszi, amely azután, a fent már említett segélyezési módzatok között, gondoskodik róluk. Itt még súlyosabban háttérbe szorulnak az emberiség követelményei. A gyógyíthatatlan betegek fokozott szükségletei fokozott figyelmet kívánnak, amivel csak a legritkább helyeken gondolnak, s ez a pénz- és természetbeli segélyezés esetében annál súlyosabb, mert az ilyen beteg még koldulásal sem szerezheti meg a létfenntartásához szükséges összeget. A szegényházi ellátás pedig csaknem valamennyi kisebb szegényházban uniformizálva van, nem törődnek a gyógyíthatatlan betegek speciális igényeivel, ugyanazt az ételmezést kapja a dietikus étkezésre szorult gyógyíthatatlan beteg, mint az egyéb szempontból ellátott egyén. És még egyet: a gyógyíthatatlan betegek igen sok szegényházban egy szobában fekszenek az egészségesekkel és ezek nyugalma, egészségét veszélyeztetik. Magam tapasztaltam, hogy a gyógyíthatatlan tuberkulotikus, a tabeses ágya ott van az egyszerűen szegénységi okból szegényházi gondozásra szorult ágya mellett. S ami még sötétebbé teszi a képet, a kisebb szegényházakban nincsen bentlakó orvos, holott, különös tekintettel a gyógyíthatatlan betegekre, ez ott nélkülözhetetlen lenne.

Hasonló visszasságok vannak a hülyék, siketnémák, vakok és nyomorékok szegényházi gondozásánál. Ezek is uniformizált elbánásban részesülnek, holott szellemi és testi hátrányaik speciális foglalkozást kívánnak meg. De még a legjobb rossz az, hogy az ilyenek szegényházba kerülnek. Gondoljunk csak arra, hogy csaknem minden falunak megvan a maga bolondja, aki többnyire ilyen, a község által »gondozott« nem közveszélyes elmebeteg s aki a falubeli gyermekek gaudiumára szolgál, aki az egykori népszínművek »Bolond Pistá«-jában elevenedett meg a városi ember szeme előtt.

A magyar szegényügy által ellátandó feladatok sorába tartozik az állami gyermekvédelem is. Ez az állami gyermekvédelem nagyon távol áll a probléma helyes megoldásától, mert újabban ismét a családszétbontó rendszer alapjára helyezkedett, amellyel már egy ízben szakított. A hiba ott van, hogy az elhagyottá nyilvánított gyermeket, ha

életének második évét betöltötte, elveszik családjától és idegen községben, idegen nevelőszülőknél helyezik el, s ezáltal megölik a gyermek lelkében a család gondolatát, elidegenítik szüleitől, eltekintve attól, hogy az idegen nevelőszülők túlnyomó része nem embertársi szeretettől, de anyagi haszon reményétől vezetettve, vállal magához ilyen menhelyi kötelékben álló gyermeket. Az idegen nevelőszülők alkalmazásának helytelenségét maga a népjóléti és munkaügyi minisztérium is megállapította, mégis érthetetlenül, ismét nagyrészen visszaállította ezt a rendszert. [...]

A szegényügy a már bekövetkezett szegénység, nyomorúság súlyát igyekszik enyhíteni, benne a praevencio nem nyilatkozik meg, ellentétben a szociálpolitikával, mely a megelőzés eszközeivel dolgozik. [...]

A közjótékonyág szervezetlen, munkamegosztás, az egyes szükségletek szerint, nincsen ezen a téren. A rendszertelenségen felül, igen sok a visszaélés. Számos olyan jótékonyági egyesület van, amely parazitája az emberi jóérzésnek. Hangzatos jelszavak és jóhiszemű előkelőségek igénybevételel, élelmes üzletemberek dolgoznak itt a háttérben. [...] A társadalmi jótékonyág révén befolyó adományok pedig önkéntes adóknak lennének tekintendők, amelyek elosztása és felhasználása hatósági irányítás és ellenőrzés alá tartoznék. [...] A társadalmi jótékonyág feladata az, hogy kiegészítse a szegényügy hiányait, kitöltse annak hézagát, a tényleges szükséglet által megkívánt munkamegosztás alapján.

KERÉK MIHÁLY

Milliók a milliókért. Új magyar szociálpolitika

Budapest, 1940, Hungária. 5–13.

Kerék Mihály (1902–1990) szociográfus. A budapesti Közgazdasági Egyetemen szerzett mezőgazdasági oklevelet, majd agrárpolitikából doktorált. 1924-ben kezdte pályáját a Magyar Mezőgazdák Szövetségénél. 1930-ban a Faluszövetséghez, 1933-ban a Magyar Gazdaszövetséghez került. Közben állami ösztöndíjjal tanulmányutat tett külföldön a német, lengyel és balti államok agrárviszonyait és birtokpolitikáját tanulmányozta. 1936-ban a Pénzüntézetű Központhoz nevezték ki. Az 1930-as években a Magyar Szemle munkatársai közé tartozott, itt jelentek meg tanulmányai a földreform szükségességéről, végrehajtási módozatairól. Tanulmányai jelentek meg a Kelet Népében, a Válaszban, a Magyar Statisztikai Szemlében. 1937 nyarán előadást tartott a Szegedi Fialok Művészeti Kollégiuma keretében szervezett dudari szociográfiai találkozáson. 1938-tól 1944-ig a Belügyminisztériumban Pest vármegye szociális teendőit látta el. Részt vett a felvidéki földbirtokrendezési ügyek kormánybiztosa mellett a felvidéki földreform lebonyolításában. 1939-től belső munkatársa volt a Magyar Nemzet c. napilapnak. 1945-ben a Független Kisgazdapárt képviselőjében